

**BÎBLÎYOGRAFYAYA KITABÊ HÎKAYEYANÊ KURDKÎ (KURMANCKÎ-
KIRMANCKÎ (ZAZAKÎ) 2000-2020**
(BÎBLÎYOGRAFYAYA PIRTÛKÊN ÇÎROKÊN KURDÎ (KURMANCÎ-KIRMANCKÎ (ZAZAKÎ)
2000-2020)
(A BIBLIOGRAPHY OF KURDISH (KURMANCÎ-KIRMANCKÎ (ZAZAKÎ) SHORT STORY
BOOKS 2000-2020)

Veysel YILDIZHAN*

Article Type: Research Article // Gotara Lêkolînî
Received // Hatîn: 26.03.2021
Accepted // Pejirandin: 07.04.2021
Published // Weşandin: 30.04.2021
Pages // Rûpel: 141-161

This work is licensed under the Creative Commons
Attribution International License (CC BY 4.0).
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>



Citation/Atif: Yıldızhan, Veysel, (2021). Bîblîyografyaya Kitabê Hîkayeyanê Kurdî (Kurmanckî-Kirmanckî (Zazakî)
2000-2020, *Kurdiname*, no. 4, p.141-161

Plagiarism/Înfihal: This article has been reviewed by at least two referees and scanned via ithenticate plagiarism website
// *Ev gotar herî kêr ji aliyê 2 hakeman va hatiye nirxandin û di malpera înfihalê ithenticate ra hatiye derbaskirin.*

Kilmî

Hîkayeya kurdî sey bêjêkê edebî serra 2000î ra dima vera vera ameye xo ser. Seba ke sey şîre qalibanê qebûlbîyayan ra dûrî ya û qasê roman derg nîya, hem hetê nuştoxan ra hem zî hetê wendoxan ra zaf tercîh bena. Ma na xebata xo de waşt ke bîblîyografyaya hîkayeyanê kurdî yê ke mabênê serra 2000î ra heta 2020î, sînoranê sîyasîyanê Tirkîya de weşanîyayê tesbît bikerê û derheqê înan de tayê malumatana bidê.

Kilîçekuyî: Hîkayeyê kurdî, hîkayeyê kurmanckî, hîkayeyê kirmanckî (zazakî), bîblîyografyaya hîkayeyan

Kurte

Çîroka kurdî wekî cûreyekî wêjeyî piştî sala 2000an hêdî hêdî hatiye ser xwe. Ji ber ku wekî helbest ji teşeyên qebûlbûyî dîr e û qasê roman ne dirêj e, hem ji aliyê nivîskarên ve hem jî ji aliyê xwînêran zaf tercîh dibe. Me di vê xebata xwe da xwest ku bîblîyografyaya çîrokên kurdî ên ku navbera salên ji 2000an heya 2020an, di sînorên sîyasî yên Tirkîya da hatine weşandin tesbît bikin û derheqê van da hinek zanîn bidin.

Peyvên Sereke: Çîrokên Kurdî, çîrokên kurmanckî, çîrokên kirmanckî (zazakî), bîblîyografyaya çîrokan

Abstract

As a literary genre, Kurdish short story has further cemented its place in Kurdish literature after the 2000s. It is very much preferred by both writers and readers, as it is far from the accepted patterns of poetry and is not as

*Wendekarê doktoraî. Unîversîteya Dîceyî, Beşê Ziwan û Kulturê Kurdan.
Dîyarbekir. vyildizhan@outlook.com, Orcid: 0000-0002-0419-2789.

long as the novel. In this study, we wanted to identify Kurdish short stories published within the political borders of Turkey from 2000 to 2020 and provide some information about them.

Keywords: Kurdish short story, kurmançî short story, kirmanckî (zazakî) short story, bibliography of short stories

DESTPÊK

Hîkaye çekuyêka erebkî ya û herfanê “h-k-y”yî ra pê yena ke manayê xo *ci mendiş, qalê ci kerdiş, neqlkerdiş û teqlidkerdiş* ê (Elmas 2017: 1). Hîkaye bêjanê bînan ra tewr weş bi pênasê Edgar Alan Poeyî cîya bîya. Poeyî nuştayê xo yê ke derheqê hîkayeyanê *Mr. Hawthorneyî* de nuştî, cîyatîya hîkaye ser o zî fikrê xo vatê. Nê fikran ra yewin estbîyayîşê “tesîrêk”î yo ke goreyê ey eseranê edebîyan de çîyo tewr muhîm no yo. Goreyê fikrê ey heta ke na yewîye nêro ca, tesîrê hîkaye, wendoxî ser o kêmaneno (Poe vd. 2009: 15). Nê şertî ra teber, şertêko bîn zî kilmbîyayîşê metnî yo ke, hîkaye bi nê kilmbîyayîşî eseranê bînan ê edebîyan ra cîya bena. Ganî nuşte sey nesîrî bêro nuştîş û mabênê nîm saet ra heta di saetan de bêro wendiş. Çünke eke mudetê ronîştîşêk de nuştayêk nêro wendiş tesîro ke yekunê nuşte ra pawîyeno, nêvirazîyeno. (Poe vd. 2009: 15) Pêşniyazêko bîn zî ganî çekuyê ke nuşte de ca gêne hîzmetê “tesîrêk” o ke nuşte ra pawîyeno, bikerê, serebûtê ke hîkaye de ravêrenê reyna hîzmetê ê “tesîrêk”î bikerê. (Poe vd. 2009: 15) Taybetmendîyê ke ma cor ra neql kerdî bingeyê hîkayeya moderne nayê ro. Eke ma nê taybetmendîyan bi kilmî reyna rêz bikerê nê vejîyenê ma ver; ganî sereyê wendoxî de “tena tesîrêk” verado, dergîya ci qasê mudetê ronîştîşêk bêro wendiş bibo, rewş û karakterî goreyê “tena tesîrêk” bêre weçînayîş û ziwanêko şîrkî û xas bêro şuxulnayîş (Özer 2018: 21).

Poeyî ra dima zî xeylê pênasê bînî seba hîkaye vajîyayê la pênasê bêjê hîkaye ser o çî heyf o ke konsensusêko net heta ewro nêvirazîyayo (Özdemir 1983: 181). Sebebê ney o sereke zî dînamîkbîyayîşê bêjanê edebîyan o. Ma belkî tena şenê nê bêjî bi bêjanê bînan de, sey roman û şîre de bidê têver. Hîkaye, hetê terzê metnî ra şîre ra, hetê tesîr û kilmîye ra zî roman ra cîya bena. Roman hîna vêşer eşkawutişê cuye yo, cuye ra waştîş û pawitişê însanan, alozî, vilabîyayîş û mirdîbîyayîşê nê waştîş û pawitişan xo rê keno babetê vatişî. Wext roman de eslê xo de tim ver bi ameyoxî herikîyeno û keso\la ke destpêkê romanî de vejîyêno\la verê ma, peynîya romanî de êdî eynî kes nîyo\la. Ya halê ey\laye bîyo baş yan xirab yan zî êdî fikrê ey\laye serancamê serabûtanê romanî ra dima vurîyayê labelê hîkaye de leteyêkê wextî ra teber hewce nêkeno wext têwbigêro (Bates 2005: 12) yan cuya karakterî\le bivurîyo.

Şîre reyde zî beno ke tewr cîyayîya verçime bi nezm nênusîyayîşê hîkaye ya. Şaîr wexto ke hîsanê xo ano serê rîpelan peym û ahengê çekuyan ra îstîfade keno, zor dano çekuyan ke maneyê neweyî bizîyê. Sîmge û qaliban şuxulneno. Wendoxî rê manayanê neweyan amade keno. Her çend awanîya hîkaye de zî çekuyî ganî bidîqet biweçînîyê, rafîne bê (Elmas 2017: 2) û nuştux vatişê xo seba “tesîrêk” estetîze bikero zî qasê şîre ziwano sergirewte nêşuxulîyeno. Şaîr bi îngeyan wendoxî reyde tekilîyan nano ro labelê hîkayenuştux ganî îngeyan akero, bikero eşkera (Elmas 2017: 2).

Hîkaye de goreyê cigêrayoxan di tradîsyonê serekeyî estê. Nînan ra yewin *hîkayeya serbûtî* ya ke nuştux awanîya hîkayeya xo de paştîya xo şaneno tansiyonê serebûtekî. Bi nê

tansiyonî mabênê xo û wendoxî de tekilîyêka balkêş saz keno (Özdemir 1983: 192). No terz sey terzê nuştox fransî *Maupassantî* zanîyeno. Tradîsyonêko bîn zî *hikayeya rewşe* name bena û sey terzê *Çehovî* zanîyêna ke nê terzî de zî cuye ra yan rewşêkê însaniye ra leteyêk bê ke wext û mekan zaf muhîm bo anîyeno verê wendoxan (Özdemir 1983: 197). Nê di tradîsyonan mabên de sînorêko pêt yan rengêko qetî çin o, tayê hikayeyan de her di terzî zî şenê pîya ca bigêrê.

Awanîya hikaye de çend estûnê serekeyî estê. Nê estûnî hikaye pay ra têpişenê û firsend danê nuştoxî ke hewesê xo yê edebî û qabîliyetê xo vejo meydan. Bi kilmî nê; *rewş û serebût, kes û karakter, mekan û wext, mesaj û vatox* ê. Rewş û serebûtî seba nuştoxî tekilîya rastî û pêardişî virazenê û hîsê rastîye danê wendoxan. Her rewş û serebûtî ke hikaye paştîya xo şanena nînan cuyanê insanan de xo resnenê nuqteyêkê insanî. Waştîşî, bêrikerdişî, hêvî û tersî seba nê nuqteyan nimune yê. Seba ke nê hîsê insanî gelek şert û mercanê cuye ver nîne ca yan tetmîn nêbenê o wext zî pêkewtişan virazanê. Nê pêkewtişî hem şenê zereyê insanî de were bêrê hem zî mabênê insanan de, mabênê insan û xoza de yan zî mabênê insan û şelîgî de bibê. Hikaye de pêkewtişî nê nakokîyanê rewş û serebûtan reyde bala wendoxî teze verdanî (Özdemir 1983: 182).

Estûnêka bîne zî kes û karakterî yê. Hikaye wazenê paştîya xo bişano rewşêk wazenê bişano serebûtêk, bê insan nêbeno. Çunke nuştîş de fonksiyono sereke dayîşşinasnayîşê insanî bi insanî yo. Karakter eslê xo de taybetmendîyê heme xuy û têwgerayîşê insanî yo. Wexto ke nuştox karakteran virazeno ya direkt ey/ayê ra behs keno yan zî bi terzêko bîn ey/ayê dano ver çiman. (Özdemir 1983: 183)

Wext û mekan, atmosferê hikaye saz kenê. Awanîya hikaye de nuştox sey rêzilê sehneyan rewş û serebûtan tédima ano verê çiman. Her ke rewş vurîyeno mekan zî vurîyeno û atmosfero pêroyî hîsê wendoxî de saz beno. Nuştox goreyê mesajê xo çarçewayêk saz keno û bi nê sînoran hikayeya xo hîna weş dano fehmkardiş (Elmas 2017: 25). Hewce nêkeno wext rast şero yanî qorê vizêrî-ewro-siba teqîb bikero labelê bi çekuyan wina dano fehmkardiş ke kamcîn wextî ra behs keno. Geşbiyayîşê serebûtêk ancax vîyartîşê rewşan reyde, vurîyayîşê weqiyayan reyde beno (Özdemir 1983: 186). Eke sehneyî goreyê fikran tenzîm bibê bala wendoxî hîna vêşî şina metnê edebî ser (Elmas 2017: 26).

Mesaj û vatox zî estûnêka bîne ya hikaye ya ke nuştox bi mesaj mabênê fikr û hîsanê xo û wendoxî de nuşte keno bahane û reseno insanan. Mesaj, minutişê hikaye de ya serebûtêkî reyde yan zî rewşêka însaniye reyde dîyeno (Özdemir 1983: 187). Wexto ke metno edebî dest pêkeno, nuştox mabên ra vejîyeno. Wendox û vatox pîya tena manenê (Elmas 2017: 18). Vatox goreyê qiseykerdişê metnî vurîyeno. Eke keso ke hikaye de qisey keno, fekê xo ra yanî bi zîwanê “ez”î qisey bikero no beno vatoxê kesê yewinî. Vatoxo keso yewin bawerî dano merdimî ke o çî ameyo ciwîyayîş (Elmas 2017: 19). Eke sey qemera rewş û serebûtan ra behs bikero, têwgêranê karakter yan tîpan seke xora derheqê înan de her çî zaneno qisey bikero no zî beno vatoxê kesê hîrêyinî. Vatoxo keso hîrêyin, vînenê, temaşa keno, pêhesiyeno, hîsdar beno û çîyo ke beno, ano verê çimanê wendoxî de rakeno (Elmas 2017: 20).

No bêj kurmanckî û sorankî de *çîrok* û kirmanckî (zazakî) de sey *hikaye* name beno. Seba ke kurmanckî û sorankî de *çîrok* eslê xo de yena manaya sanike zî tayê nuştoxî seba nameyê nê bêjî *kurteçîrok* zî vato. Destpêkê Komara Tirkîya ra kurdkî sedamanê sîyasîyan ra qedexêko giran bin de bî, heta serra 1960î zî kurdkî qiseykerdiş bi cezayê pereyî amebî qedexekerdiş ke serê çekuyêk 5 kuruş bî (Scalbert Yücel 2018: 39). Dima vera vera na rewşe bî sist û serra 1991î

de qenêbo kanûnî ser o bo zî qedexekerdişê metnê kurdkî ame wedartiş (Scalbert Yücel 2018: 40). Labelê nêzdîyê 80 serrî qedexeyo ke kurdkî ser ro bî zîrarêko gird dabî zîwan. Nuştoxê ke nêvejîyabîy teberê welatê xo û bajarê xo de ciwîyayêne tesîrê nê qedexeyî bin de her hetan ra destgîrêdaye mendbîy. Bitaybetî zî bêjê hîkaye nê qedexeyo ra heta serranê 2000î xo rê firsendê vejîyayîşî nêdîbî.

Ma zî na xabata xo hîkayeyê ke mabênê serranê 2000 û 2020 de sînoranê Tirkîya de weşanîyayê reyde sînor kerd. Bi nê sînorkerdişî ma waşt kitabê ke weşanîyayê ma bixoy bi destê xo kontrol bikerê. Xora 2000 ra ver kitabê hîkayeyan engîştanê destêkî ra nêravêrtêne, 4 hebî bîy (Scalbert Yücel 2018: 245). Sînorkerdişêko bîn zî, ma kitabê domanan îlaweyê listeya xo nêkerdî. Kitabê ke zîwananê bînan ra açarîyayê zî listeya ma de ca nêgênê labelê kitabê ke mabênê lehçeyanê kurdkî de açarîyayê, ma îlaweyê listeya xo kerdî. Hetêkî bînî ra na xebate de wexto ke ma kunyeyê kitabê da, tayê melumatî teberê liste de verda la wexto ke ma do behsê tayê îstatîstîkan bikerê ma do hûmara hîkayeyan, cînsîyetê nuştoxan û seba bêjê hîkaye kamcin nameyî ameyê şuxulnayîş bidê. Labelê ma wexto ke listeya xo amade kerde nêewnîya gelo nuştox nê hîkayeyî newe nuştê yan nuştox ciwîyeno yan merdo. Seba ma şerto verên mabênê nê serran de weşanîyayîşê kitabî bî.

Kunyeyê kitabê de nameyê nuştoxî, nameyê kitabî, nameyê weşanxane, çend rey resayo çape û bajaro ke tede çap bîyo, nusîyayê. Reyna ma do bîblîyografyaya xo ra ver çend listeyê bînî zî bidê ke nê kitabî zî, ê ke nêkewtê destê ma la çimeyan de ravêranê, ê yê. Ma do kunyeyê nê kitabê de tena nameyê nuştoxî, nameyê kitabî û nameyê weşanxaneyî bidê.

1. SEYRÊ HÎKAYEYÊ KURDKÎ (KURMANCKÎ-KIRMANCKÎ (ZAZAKÎ)

Ferhad Shakely xebata xo ya *Modern Kürt Öykü Sanatı* ke derheqê hîkayeya modern a kurdkî ser o amade kerdo de hîkayenuştoxîya kurdkî sey çar serdeman tesnîf keno. Nê serdemî Serdemê Bilukerdişî (1913-1939) (1998: 24), Azê Gelawejî (1939-1949) (1998: 30), Nuştoxê Şarî (1950-1969) (1998: 35) û Azêko Newe (1970-) (1998: 41). Çi heyf ke nê serdeman de destpêk ra dima wextêko derg Bakur de hîkayenuştoxî nêvejîyayê. Hîkayeya ke sey hîkayeya yewine qebûl bena di hûmaranê kovara *Rojî Kurdî* de serra 1913î de weşanîyaya. Na hîkayeya ke nameyê xo *Çîrok* o hetê Fuad Temoyî ra kurmanckî nusîyaya la çî heyf ke peynîya ci hûmaranê neweyanê kovare de nêweşanîyaya (Delîkaya 2014: 24; Shakely 1998: 26). Hîkayeya dîyina ke weşanîyaya serra 1925î de sorankî *Le Xewma*¹ ya Cemîl Saîbî ya. Na hîkaye sey tefrîka 18 beşê xo kovara *Jîyanawa* de panc beşê xo zî kovara *Jîyan* de weşanîyaya (Shakely 1998: 27). Celadet Elî Bedîrxanî hûmara çarin a kovara Hawarî de serra 1932î de kurmanckî hîkayeya *Ber Tevna Mehîfûre*² weşanaya (Shakely 1998: 28). Ahmet Muhtar Cafî serranê 1927-28î de sorankî *Mesele-y Wîjdan*³ nušta labelê ancax serra 1970î de weşanîyaya (Shakely 1998: 28). Hîkayenuştoxî bîn zî Muhamed Alî Kurdî yo ke ey serra 1934î de sorankî hîkayeya xo *Duwa-y Serxoşî-y Zor Şetîye*⁴ weşanaya (Shakely 1998: 29).

Kirmanckî (zazakî) de derheqê hîkayeya modern a tewr verêne ser o nika muneqaşa esto. Hetê tayê cigêrayoxan ra hîkayeya modern a tewr verêne *Engîştê Kejê* yê M. Malmîsanîjî ya

¹ kirm. *Hewnê min de*

² kirm. *Tezgeyê kîlime ver o*

³ kirm. *Meseleyê Wîjdanî*

⁴ kirm. *Xintîyê Serxoşîye*

(Aldatmaz 2020: 143, Yıldız 2020: 212) tayê cigêrayoxê bînî zî nuştayêkê bînî, metnê *Macera î Silêmonî Ginceyî* hîkayeya modern a tewr verêne qebûl kenê (Aydoğdu 2019: 113, Akman 2018: 11). *Engîştê Kejê* yê M. Malmîsanîjî serra 1980î de hûmara dîyin a kovara Tirêjî de weşanîyaya û tedeyîya xo de teknîkanê modernan ê hîkayeyan ê modernan hewênena (Akman 2018: 13). *Macera î Silêmonî Gince* zî serra 1963î de hûmara yewina rojnameyê *Roja Neweyî* de weşanîyaya û hetê Doğan Kılıç Şihhesenanlı ra nusîyeya (Akman 2018: 11). Hîkayeya bîna ke kirmanckî nusîyaya û weşanîyaya zî hîkayeya *Derdê Derwêşî* yê J. Îhsan Esparî ya. Na hîkaye serra 1995î de hûmara 3. a kovara *Çira* de weşanîyaya. (Akman 2018: 14)

Ferhat Shakely kitabê xo *Modern Kürt Öykü Sanatı* de herçend hîna vêşêr bala xo bido hîkayeyanê sorankî û mintiqaya Başûrî zî behsê di hîkayenuştoxanê bakurijan zî keno. Çi heyf ke nuştox sînorê xebata xo bi serranê 1988 ra heta 1997î muqayed kerdo na xebate de ma tena nameyê Hesnê Metê û Firat Cewerî vînenê (Shakely 1998: 89-90). Hetê bînî ra nê di nuştoxî bakurijî bê zî ê wextan de kitabên xo dîaspora de weşanayê. Sînoranê na xebate ra ma kitabê ke mabênê nê serran de dîaspora de weşanîyayê îlaweyê listeya xo nêkerdî.

Clémence Scalbert Yücel kitabê xo yê *Kürt Edebiyatının Anatomisi* de tabloyêkê hûmara kitabên hîkayeyan dana ke uca de mabenê serranê 1978 û 2004î de Tirkîya û Kurdistanê Tirkîya de 14 kitabê hîkayeyan weşanîyayê (Scalbert Yücel 2018: 245). Labelê seba ke sey bîblîyografya kunyeyê nê kitabên nêdana ma na xebata xo de çi heyf ke behsê ê kitabên nêkerdî.

Mirza Ronî kitabê xo *Xebatên Rewşenbîrîya Kurdî li Bakur (1990-2000)* de wexto ke behsê hîkayeyan keno çend kitabên ra behs keno. Seba ke nêkewenê zereyê sînorê na xebata ma, nê kitabên îlaweyê listeya xo nêkerd labelê wina mojnenê ma ke hîkayenuştoxîya kurdkî serra 2000î ra dima geşbîyayîşêko pê vîsto xo dest. Serra 2000î ra ver Mehmet Emin Bozarslanî *Meyro* serra 1990î de çap beno. Ney ra ver sewbîna kitabê hîkayeyan çap nêbîyo (Ronî 2019: 112). Serra 1990î a dima 15 kitabê hîkayeyan weşanîyenê ke nînan ra 8 hebê xo kurdkî ameyê nuştîş yê bînî zîwananê bînan ra açarîyayê (Ronî 2019: 112). Ma do listeya nê 8 kitabên ra tena 1 kitabo ke Bakur de 2000 ra dima weşanîyaya qîsmê bîblîyografya de bidê. Kitabê kurmanckî yê ke sînoranê sîyasîyanê Tirkîya de 2000 ra ver çap bîyê bikilmî nê yê:

Kaya, Hasan. 1999. *Girnewas*. çp. 1. Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê.

Polat, Lokman. 1996. *Bayê Azadîyê*. çp. 1. Nûjen.

Torî. 1992. *Qolinc*. çp. 1. Komal. (Ronî 2019: 112)

Yaqob Tilêrmenî Xebata xo ya *Lemişta Çîrokên Kurdî [Salnameya Çîroka Kurdî ya 2012-2013-2014'an]* de kitabê hîkayeyan ser o hem şîroveyanê xo kerdo hem zî her serre çend kitabê hîkayeyê kurdkî weşanîyayê dayo. Na xebate ey de tena kitabî ney kovarî zî kontrol bîyê û tabloyêko biserûber virazîyayo. Na xebata ma de listeya ke ey goreyê serran tesnîf kerdê bî bîngeyê na xebate. Labelê çi heyf ke kitabê ke na xebate de rêz bîyê heme nêkewtî destê ma ke ma kontrol bikerê.

Mutlu Canî xebata xo ya Bîblîyografyaya Kirmanckî (Zazakî) 1963-2017 de çimeyê nuşteki pêro tesnîf kerdê. Na xebata ey de listeya kitabê hîkayeyan zî esta (Can 2018: 25-27). Na liste de kitabê Omer Faruk Ersoz *Kekû* sey kitabê hîkayeyan nîşan dîyayo labelê no kitabê kitabê şîran o (Can 2018: 26). Na xebate seke xebatê ke aye ra dima bîyê, ci rê bîya çime, xebata ma de zî çimeyê serekeyan ra bî.

Pinar Yildiz peynîya meqaleya xo ya ke derheqê hîkayeya kirmanckî (zazakî) de nušta *Kirmanca (Zazaca) Hikayeciliği* de bîblîyografyaya hîkayeyanê kirmanckî (zazakî) zî daya ke

na lîste kitabê ke heta 2019 vejîyayê, hewênena. Nê lîsteyî de kitabê hîkayeyanê ke serra 1994î ra heta 2019î weşanîyayê estê. Kitabê Kemalê Astareyî *Cêr Hard Cor Asmên* serra 1994î de û reyna kitabê Kemalê Astareyî *Gulbahare Merseleri* zî 1995î de seba ke teberê xebata ma de mendênê ma nê nêgirewtî lîsteya xo (Yıldız 2020: 241). Na lîste de kitabê Omer Faruk Ersoz *Kekû* sey kitabê hîkayeyan nîşan dîyayo (Yıldız 2020: 243) labelê no kitabê şîiran o. Beno ke wexto ke xebata Mutlu Canî ya ke ma cor ra aye ra behs kerd, neqil bî, kontrol nêbî.

Cemîl Oguzî keyepelê *diyarnameyî* de serra 2005î ra heta serra 2020î 2012 netede kitabê kurdkî yê ke newe weşanîyayê, peynîya her serrî de lîsteya kunyeyanê înan weşanayê. Na lîste de tayê kitabî nêkewtî destê ma coka ma zî îlaweyê lîsteya xo nêkerdî nê kitabî, ma do lîsteya kitabê ke nêkewtî destê ma cêr ra cîya bidê. Na lîste de tayê kitabî sey *çîrok* nîşan dîyaybî labelê qaso ke kewtî destê ma û ma ewnîyayî ci bêjê înan cîya bî. Kitabê Xelîlê Çaçanî yê *Cewherên Kurdî*⁵ kitabê hîkayeyan nêbî. Kitabê Têmûrê Xelîlî yê *Dengê Xwînê*⁶ zî hîkaye ney, novel bi. Kitabê Cihan Yildirimî yê *Nivê Şevê û Tirkî?*⁷ hîkaye ney, sanik û fiqreyan ra pê ameyêne. Kitabê Hesên Huseyin Denîzî *Ro û Zê*⁸ zî kitabê domanan bi. Reyna kitabêko bîn, kitabê Harbî Soylu ke lîsteya Cemîl Oguzî de sey kitabê hîkayeyan ameyo nîşandayîş la no kitab çî qapaxê xo ra çî zî rîpelê kunyeyê xo ra dîyar nîyo ke hîkaye yo. Beno ke hîkayeya derge, novel yan roman bo.

Murat Varolî xebata xo ya bîbliyografî de lîsteya eseranê kirmanckî (zazakî) daya. Na lîste de tayê kitabê ke nêkewtî destê ma estê ke ma înan îlaweyê lîsteya xo nêkerd. Hetêkî bînî ra zî xebata xo de tayê eserî bi xeletî binê sernameyê hîkayeyan de nušto. Lîsteya kitabê hîkayeyanê kirmanckî (zazakî) de kitabê Hamdi Özyurtî yê *Divdivî* sey hîkaye nîşan dayo la no kitab eslê xo de kitabê sanikan o (Varol 2015: 49). Kitabê *Hêgayo Bêwahêrê* Medet Canî kitabê hikayeyî nîyo, kitabê domanan o (Varol 2015: 49). Reyna seba ke ma bêjê kitabê Mikail Aslanî yê *Hayigî* ser o qerarêk nêda ke hîkaye yo yan nîyo, ma îlaweyê lîsteya xo nêkerd. Nê kitabê ke xelet tesnîf bîyê û kitabê ke xora destê ma de estê, înan ra teber çend kitabê bînî ke nê lîsteya ey de ca girewtê ma do lîsteya kitabê ke nêkewtî destê ma de rêz bikerê. Varolî xebata xo de çend kitabê kirmanckî yê ke 2000 ra ver çap bîyê zî dayê. Bi kilmî ê kitabî nê yê:

Astare, Kemal. 1994. *Cer Hard Cor Asmen*. İstanbul: Doz.

Astare, Kemal. 1995. *Gulbahare*. Bonn.

Çimen, Hakkı. 1996. *Budelaê Girşî*. İstanbul: Pir. (Varol 2015: 49)

Îlyas Akmanî kitabê *Modern Zaza Hikayeciliği 1-2* de ya di cildinî de 35 hîkayeyê kirmanckî (zazakî) şîrove kerdê. Ma na xebate ey ra tena kitabê *Budalaê Girşî* yê Heqie Mergarîji îlaweyê lîsteya xo nêkerd çunke no kitab serra 1996 de çap bîyo (Akman 2018: 35). Kitabê hîkayan ê bînî lîsteye ma de ca gênê.

2. TAYÊ ÎSTATÎSTÎKÊ HÎKAYEYÊ KURDKÎ (2000-2020)

Heme lîsteyê hîkayeyan de pêro 319 hebî kitabî estê labelê nê kitabî ra tena 274 hebî kewtî destê ma. Ma wexto ke hûmarê parametreyanê cîyayan ser o xebitîyayî goreyê melumatî

⁵ Cemîl Oguz, 2010: Pirtûkên kurdî ên ku îsal derketine, <https://diyarname.com/news.php?Idx=4197> (tarîxê resayîşî 21.03.2021)

⁶ 2009: Pirtûkên kurdî ên ku îsal derketine, <https://diyarname.com/news.php?Idx=3015> (tarîxê resayîşî 21.03.2021)

⁷ Cemîl Oguz, “Fîtnêvîzyon” derket <https://diyarname.com/news.php?Idx=5977> (tarîxê resayîşî 21.03.2021)

⁸ Cemîl Oguz, 2011: Pirtûkên bi kurdî rekor şikand (vaye lîste), <https://diyarname.com/news.php?Idx=5500> (tarîxê resayîşî 21.03.2021)

ge 319 hebî girewtî verê çimanê xo ge zî 274. Çunke tayê melumatî ke sey hûmara kitabên, bajarê çape û goreyê weşanxaneyan hûmara kitabên çiyê pêroyî yê û kitab destê merdimî de nêbo zî zaf problem nîyo. Labelê sey hûmara rîpelan, hûmara hîkayeyan, cînsîyetê nuştox/e, kitab çend rey resayo çape û bêjê kitabî senî name bîyo; nê pêro destfînayîşê kitabî reyde tekîldar ê.

Tablo 1*Goreyê Weşanxaneyan Hûmara Kitabên Hîkayeyan*

<i>Weşanxane</i>	<i>Hûmara Kitabên</i>	<i>Weşanxane</i>	<i>Hûmara Kitabên</i>
[Serbest]	2	Komal	3
[Nêzanîyeno]	2	Lîs	53
Amed	2	Mîr	2
Ar	8	Na	6
Aram	8	Name	1
Aryen	4	Nas	1
Ava	10	Nûbihar	16
Avesta	63	Payîz	1
Azad	1	Pêrî	6
Bajar	3	Peywend	8
Belkî	15	Ronahî	6
Berbang	2	Roşna	19
Bîr	1	Scala	1
Do	3	Sî	4
Dora	2	Sîtav	8
Doz	5	Tevn	4
Elma	3	Tij	1
Enstîtuya Kurdî ya Amedê	1	Vate	15
Evrensel	4	Vir	2
J&J	19	Wardoze	1
Kalan	1	Welat	1
Kenan Ofset	1		

Cênot. Ma goreyê weşanxaneyan hûmara kitabên hîkayeyan rêz kerdî. Goreyê tablo mabênê nê serran de weşanxaneyê ke tewr vêşêr kitabê hîkayeyan weşanayê *Avesta* (63), *Lîs* (53), *Roşna* û *J&J* (19) ê.

Tablo 2*Goreyê Bajaran Hûmara Kitabanê Hîkayeyan*

<i>Bajar</i>	<i>Hûmara Kitaban</i>
Dîyarbekir	54
Enqere	40
Îstanbul	194
Îzmîr	6
Riha	1
Wan	1
[Nêzanîyeno]	23

Cêrnot. Eke ma bala xo bidê bajarê ke tede kitabê hîkayeyê kurdkî çap bîyê bi hûmarêka pîle tewr vêşêr Îstanbul (194) de dima Dîyarbekir (54) de û Enqera (40) de kitabî resayê çape.

Tablo 3*Goreyê Serran Hûmara Kitabanê Hîkayeyan*

<i>Serre</i>	<i>Hûmara Kîtaban</i>	<i>Serre</i>	<i>Hûmara Kîtaban</i>
2000	2	2011	19
2001	3	2012	24
2002	4	2013	37
2003	3	2014	39
2004	7	2015	22
2005	14	2016	23
2006	4	2017	10
2007	13	2018	20
2008	8	2019	16
2009	7	2020	22
2010	16	[Nêzanîyeno]	6

Cêrnot. Tabloya hîreyine de zî goreyê serran çapbîyayîşê kitabî ameyo dayîş. Ma nê tablo ra zî vînenê ke tewr vêşêr serra 2014î (39), 2013 (37) û 2012 (24) de kitabê resayê çape. Tabloyan de estûnê ke tede “[Nêzanîyeno]” nusîyayo, hûmar yan nameyê ke hetê ma ra tam tesbît nêbîyê, ê yê.

Eke ma bala xo bidê kitabê ke kewtî destê ma û ma ê kontrol kerdî melumatê hîna hurgîlî vejîyenê ma ver. Mabênê 2000-2020î de 274 kitabên ra 7 hebî antolojî⁹ yê 267 hebî zî kitabê nuştoxanê cîyayan ê. Nê nuştoxan ra 22 hebî cinî 245 hebî zî mêrdek ê. Goreyê lehçe nê kitabên ra 46 hebî kirmancî (zazakî) 223 hebî kurmanckî û 5 hebî zî kirmancî (zazakî)-kurmanckî pîya yê. Kitabê ke tedeyîya xo de her di lehçeyî hewênenê 4 hebê xo antolojî yê û yew zî hîkayeyê orîjînalî kurmanckî yê la hetê nuştoxî ra eynî hîkayeyî açarîyayê kirmancî zî (Roşan 2005).

Nê kitabên 274 hebî kitabên de pêro pîya 3.836 hîkayeyî estê. Seba ke kilmî û dergîya nê hîkayeyan babeta na xebate nêbî tena ma hûmara înan da. Nê kitabên de pêro pîya 29.252 rîpelî estê. Nê kitabên ra 1 hebî hîrê rey resayo çape (Lezgîn 2012), 37 hebî kitabî dora dîyine çap bîyê û 12 hebî kitabên pey de zî seba ke wendox nuşte weş fehm bikero ferhengok esto.

Mabênê nê serran de nuştoxanê hîkayeyan ra zafê xo tena kitabêk weşanayo labelê tayê bîstîqrar hîkaye nuştê û weşanayê. Kirmancî (zazakî) de kesê ke tewr vêşî kitabê înan weşanîyayê wina yê: Roşan Lezgîn (7), Huseyîn Karakaş (4), Alî Aydın Çîçek (3) û Murad Canşad (3). Kurmanckî de zî kesê ke tewr vêşî kitabê înan weşanîyayê nê yê: Fewzî Bîlge (6), Hesenê Metê (6), Yaqob Tilermenî (5), Çiya Mazî (4), Emerîkê Serdar (4) û Receb Dildar (4). Çîyêko bîno ke bala merdimî anceno o zî namekerdişê bêjê hîkayeyî yo. Kurmanckî de 7 nameyî estê: *Çîrok/Çîrok*, *Çîrokên nûjen*, *Helbesteçîrok*, *Hevbestîn*, *Hîkaye*, *Hurteçîrok*, *Zîncîreçîrok*. Kirmancî (zazakî) de zî 2 hebî nameyî estê: *Hîkaye*, *Estanek/Estanik/ Estaniki*.

3.BÎBLÎYOGRAFYAYA HÎKAYEYÊ KURDKÎ (KURMANCKÎ-KIRMANCKÎ (ZAZAKÎ)

3.1.KITABÊ HÎKAYEYAN KE MA PEYDA NÊKERDÎ

3.1.1.Lîsteya Cemîl Oğuzî ra

- Akif A. R. D. A. 2007. *Çûçikên Ber Baz*. Doz.
Aslan, Lokman. 2016. *Axîna Bêdeng*. Van: Sîtav.
Avcî, Azad. 2008. *Strana rojek xweş*. ?: Komal.
Babaoglu, Îrfan. 2011. *Rojê Avêt*. Amed.
Badilî, Mehmûd. 2020. *Sivdera Şewatê*. çp. 1. ?: Ar.
Bilgiç, Yusuf. 2020. *Xweşmêr*. çp. 1. ?: Ar.
Bulga, Mehmet Şirin. 2018. *Dayika Du Dil*. ?: Tevn.
Çaçan, Xelîlê. 2010. *Cewherên Kurdî*. ?: Lîs.
Çiya, Sait. 2020. *Hîrê Kitabî*. çp. 1. ?: Vir.
Dara, Dilbixwîn. 2005. *Penaber*. ?: Elma.
Dicle, Mehmet. 2013. *Ta*. ?: Avesta.
Dilgeş, Felat. 2017. *Bi Xatirê Te Zimano*. çp. 1. ?: Nûbihar.
Dîndar, Îsmâîl. 2011. *Palûte*. ?: Evrensel Basım Yayın.
Elçek, Evdîrehman. 2020. *Şîva Miriyan*. çp. 1. ?: Nûbihar.
Eroglu, Yaşar. 2005. *Nahêlin Em Bigihîjin Bihara Xwe*. ?: Aram.
Eşo, Wezîrê. 2020. *Parîyê Berdemayî*. çp. 1. ?: Lîs.
Gemîcioglu, Elîf. 2010. *Sebra Zarokan*. ?: Enstîtuya Kurdî ya Amedê.

- Guçlu, Husyeîn. 2020. *Êş Landika Jînê ye*. çp. 1. ?: Sîtav.
- Gur, Mehmet. 2020. *Rêvîngîya Çavşînê*. çp. 1. ?: Sîtav.
- Husên, Fawaz. 2010. *Parîsabad*. İstanbul: Avesta.
- Karahan, Enver. 2005. *Xanima Kozê*. ?: Elma.
- Karahan, Enwer. 2008. *Du dilop*. ?: Doz.
- Koçer, Evdile. 2006. *Mirin*. Stembol: Aram.
- Ongullu, Abdullah. 2020. *Jiyan*. çp. 1. ?: Ar.
- Osman, Menaf. 2013. *Silava Bajariyan*. çp. 1. ?: Azad.
- Ozcan, Nazim. 2011. *Bi xatirê te ey roj*. ?: Komal.
- Ozdemîr, Feysel. 2016. *Dadgeha evînê*. ?: J&J.
- Ozmen, Fevzî. 2005. *Siyên Şikestî*. Stembol: Perî.
- Pamukçu, Fahri. 2020. *Welato Şîrin*. çp. 1. ?: Vir.
- Pîrbal, Ferhad. 2015. *Reîs Remezane(ekan)*. ?: Avesta.
- Ronahî, Mihemed. 2012. *Daristan*. çp. 1. ?: Ronahî.
- Sarilmaz, Yalçin. 2020. *Mîrê Evînê*. çp. 1. ?: J&J.
- Soylu, Harbî. 2013. *Şemal*. ?: J&J.
- Stêrk, Ronî. 2020. *Ma Tiştek Bi Şengalê Hatiye?* çp. 1. ?: Lîs.
- Taşlı, Mahmut. 2020. *Qijalk û Rêvî*. çp. 1. ?: Ava.
- Tilermenî, Yaqob. 2002. *Êşbazî*. çp. 1. ?: Sî.
- Xelîl, Hisên. 2015. *Stargeha evînê*. ?: J&J.
- Xelîl, Têmûrê. 2018. *Dengê Xwînê*. ?: Lîs.
- Yildirim, Cîhan. 2010. *Nîvê Şevê û Tirkî?!*. ?: Peri.
- Yurtdaş Sedat. 2006. *Kevoka Xeyalî*. ?: Elma.

3.1.2.Lîsteya Mîrza Ronî ra

- Karakaya, Rahmetullah. 2000. *Xazala Min Delala Min*. çp. 1. ?: Scala.

3.1.3.Lîsteya Kemal Varolî ra

- Astare, Kemal. 2011. *Zonê Gulu de Qesei*. Ankara: Kalan.
- Koêkorta, Memê. 2001. *Reuka Doy*. İstanbul: Tij.
- Mîrza, Yismayil. 2011. *Hedîrê Mî Nino*. İstanbul: Kenan Ofset.
- Mîrza, Yismayil. 2013. *Hevalê Roza Tenge*. İstanbul: ?

3.2.KITABÊ HÎKAYEYAN KE MA PEYDA Kerdî

- Aksu, Yaşar. 2016. *Xelweta Kalbûnê*. çp. 1. Ankara: J&J.
- Aldatmaz, Nadîre Guntaş. 2013. *Pîyê Min Kemane Cinitêne*. çp. 1. Dîyarbekir: Roşna.
- Aramî, Siyajîn. 2016. *Beranê Çargurçik*. çp. 1. Amed: Belkî.
- Ararat, M. Sîdar. 2010. *Roj û Zuhre*. çp. 1. İstanbul: Tevn.
- Arî, Arjen. 2010. *Bihoka li pişt sînor*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Arî Arjen. 2012. *Kulîlkên Be 'îvan*. çp. 1. Amed: Ronahî.
- Aslan, Yaşar. 2014. *Rengbêj*. çp. 1. İstanbul: J&J.¹
- Asmîn, Şeyda. 2013. *Zeman Sey Fekê Kardî Bî (Hîkayeyê Koyî)*. çp. 1. Dîyarbekir: Roşna.

¹ Medenî Ferhoyî Vateyo Verên nuşto.

- Atabay, Leyla. 2020. *Şikefta Fîlozofiyê*. çp. 1. Ankara: Lîs.
- Aydogan, Îbrahîm Seydo. 2005. *Hezkirina Xwedê*. çp. 1. Stembol: Belkî.
- Aybe, Lokman. 2011. *Birîn û Ramûsan*. çp. 1. Îstanbul: Belkî.
- Ayhan, Fahrî. 2012. *Bêhna Sêvê*. çp. 1. Îstanbul: Nûbihar.
- Ayhan, Sirri. 2014. *Rêçên di Neynikê de*. çp. 1. Îzmîr: Na.
- Aykoç, Mevlut. 2013. *Ji Qeraxên Dilan*. çp. 1. Îstanbul: Ar.
- Ayyıldız, Zülfûkar. 2014. *Hersê Zerrî*. çp. 1. Riha: Serbest.
- Babaoglu, Îrfan. 2014. *Dara Jiyanê Keske e*. çp. 1. Îstanbul: Amed.
- Bagok, Mahir. 2012. *Pênc Kulîlkên Zivistanê*. çp. 1. Ankara: Lîs.
- Bagok, Mahir. 2014. *Dewsa Ramûsanên Birûskan*. çp. 1. Ankara: Lîs.
- Baqî, H. Kovan. 2004. *Çîroka Çîrokan*. çp. 1. Îstanbul: Bajar.
- Baqî, H. Kovan. 2012. *12 Çîrok 12 Çîroknûs*. çp. 1. Îzmîr: Na.
- Baran A. Selam. 2018. *Kaniya Xezalan*. çp. 1. Enqere: Aryen.
- Baran, Bahoz. 2010. *A Baş*. çp. 1. Stembol: Belkî.
- Baran, Bahoz. 2014. *Derb*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Baran, Bahoz. 2019. *Qîza Bavê Xwe*. çp. 1. Îstanbul: Wardoz.
- Baran, Mahmut. 2013. *Êdî Navê Min Bêrîvane*. çp. 1. Îstanbul: Aram.
- Barî, Berfo. 2015. *Erojen*. çp. 1. Îzmîr: Na.
- Barnas, Rojen. 2014. *Hingê*. çp. 2.² Stembol: Nûbihar.³
- Bateyî, Qahir. 2014. *Perdeyê Reş*. çp. 1. İstanbul: Sîtav.
- Batû, Dr Cuwan. 2007. *Xeta Sor*. çp. 1. Stembol: Doz.⁴
- Bayram, Murat. 2018. *Belkî îşev Binive*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Bazîdî, Mele Mehmûdê. 2007. *Mem û Zîn*. çp. 1. Stembol: Lîs.⁵
- Bedîrxan, Celadet Alî. 2014. *Gazinda Xencera Min*. çp. 1. Stembol: Avesta.⁶
- Bedîrxan, Mîr Celadet. 2013. *Tola Karwên*. çp. 1. Ankara: Ava.⁷
- Bedrîye, Topaç. 2020. *Menewşî*. çp. 1. Îstanbul: Vate.
- Begarî, Elmo. 2013. *Mizgîna Dizan*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Benek, Abdurrahman. 2020. *Zimanşûjin*. çp. 1. Îstanbul: Nûbihar.
- Berbir, Hogir. 2008. *Xezeba Agirê Har*. Tevî , 1. Îstanbul.
- Beytaş, Alî. 2014. *Solê Sûrî*. çp. 1. Dîyarbekir: Roşna.
- Bîlge, Ahmet. 2014. *Tu li ku yî?* çp. 1. Ankara: Lîs.
- Bîlge, Fewzî. 2002. *Jidilara*. çp. 1. Îstanbul: Sî.
- Bîlge, Fewzî. 2005. *29+1*. çp. 1. Belkî.
- Bîlge, Fewzî. 2006. *Dîn in*. çp. 1. Stembol: Belkî.
- Bîlge, Fewzî. 2007. *Qahpikên Kuçeyan*. çp. 1. Stembol: Belkî.
- Bîlge, Fewzî. 2008. *Bi şev Mêrdîn stêrik in*. çp. 1. İstanbul: Avesta.
- Bîlge, Fewzî. 2014. *Şev, Ba, Baran û Tu*. çp. 1. Amed: Ronahî.
- Bor, Burçîn. 2013. *Hêvîya Macire*. çp. 1. Dîyarbekir: Roşna.

² Nûdem, Stockholm: 1997

³ Tewr pey de ferhengok esto.

⁴ Terzê fablî de nusîyayê.

⁵ Herfanê erebkî ra transkrîpsiyon: Xelîl Duhokî

⁶ Hîkayeyê ey ê ke kovaranê hawar û Ronahî de weşanîyayê.

⁷ Amadekar: Ronî War, Nîmeyê kitabî de şîrê ey estê.

- Bor, İsmet. 2014. *Estareyê Koyê Hesarî*. çp. 1. Dîyarbekir: Roşna.
- Boyik, Eskerê. 2015. *Tolhildan*. çp. 1. Îzmîr: Na.⁸
- Bozkurt, Faysal. 2014. *Estanekan de cuyayîşê Ma*. çp. 1. İstanbul: J&J.
- Bozkurt, Zübeyt. 2013. *Eşqa Semayê*. çp. 1. Ankara: Lîs.⁹
- Bulut, Selahattin. 2012. *Xadim*. çp. 2.¹⁰ Stembol: Avesta.¹¹
- Bulut, Selahattin. 2016. *Bihuşta Lal*. çp. 2.¹² Stembol: Avesta.
- Caf, Ahmed Muxtar. 2016. *Meseleya Wijdanê*. çp. 2.¹³ Stembol: Avesta.
- Can, Qedrî. 2009. *Hemû Berhemên Wî*. çp. 1. Stembol: Belkî.¹⁴
- Can, Qedrî. 2013. *Serencam*. çp. 1. Ankara: Ava.¹⁵
- Can, Qedri. 2016. *Guneh*. çp. 2.¹⁶ Diyarbakır: Lîs.¹⁷
- Canşad, Murad. 2007. *Xafilbela*. çp. 1. İstanbul: Vate.
- Canşad, Murad. 2013. *Hesê Mişî*. çp. 1. Dîyarbekir: Roşna.
- Canşad, Murad. 2015. *Waştî*. çp. 1. Dîyarbekir: Roşna.
- Cewerî, Firat. 2018a. *Antolojîya Çîrokên Kurdî -I*. çp. 2.¹⁸ Stembol: Avesta.
- Cewerî, Firat. 2018b. *Antolojîya Çîrokên Kurdî -II*. çp. 2.¹⁹ Stembol: Avesta.
- Cewerî, Firat. 2018c. *Antolojîya Çîrokên Kurdî -III*. çp. 2.²⁰ Stembol: Avesta.
- Cîhanî, Perwîz. 2005. *Alole*. çp. 1. İstanbul: Doz.²¹
- Çaçan, Orhan. 2016. *Hilmek Jiyan Hilmek Mirin*. çp. 1. Îzmîr: Na.
- Çaçan, Orhan. 2017. *Aşûda Koran*. çp. 1. Îzmîr: Na.
- Çakmak, Mehmet. 2010a. *Labîrenta Evîna Sêwî*. çp. 1. İstanbul: Ronahî.
- Çakmak, Mehmet. 2010b. *Şerma Mêşê*. çp. 1. Ankara: Payîz.
- Çakmak, Mehmet. 2012. *Mûm û Şemal-Çîrokên Dayîkan -I*. çp. 1. İstanbul: Aram.
- Çalagan, Hîkmet. 2014. *Ters*. çp. 1. İstanbul: Vate.
- Çam, Selahattîn. 2010. *Rêya Dûr*. çp. 1. Amed: Serbest.
- Çam, Selahattin. 2013. *Hesreta Axa Welat*. çp. 1. İstanbul: J&J.
- Çankaya, Dincer. 2015. *Çerxa Felekê*. çp. 1. İstanbul: Do.
- Çem Munzur. 2005. *Antolojîyê Hikayanê Kirmanckî (Zazakî)*. çp. 1. Stockholm: Stockholm Kürt Kültür Vakfı.
- Çem, Munzur. 2005. *Hewnê Newroze*. çp. 1. İstanbul: Vate.
- Çeper Ramazan. 2019. *Kenê Anahîta*. çp. 1. Enqere: Aryen.
- Çîçek, Alî Aydın. 2010. *Teberik*. çp. 1. İstanbul: Vate.
- Çîçek, Alî Aydın. 2014. *Lêl*. çp. 1. İstanbul: Vate.

⁸ Tede tayê nuştayê serebût û folklorîkî zî estê.

⁹ Tewr pey de ferhengok esto.

¹⁰ Avesta: 2008

¹¹ Tewr pey de ferhengok esto.

¹² Avesta: 2006

¹³ Avesta: 2009

¹⁴ Amekar û Vateyo Verên: Rênas Jiyan. Qismê kitabî de hikayeyî estê.

¹⁵ Amadekar: Ronî War. Qismêkê kitabî de şîrê Qedrî Canî estê.

¹⁶ Lîs: 2007

¹⁷ Amadeker: Rêzan Tovjîn. Yaqob Tilermanî Vateyo Verên nuştö.

¹⁸ Nûdem, Stockholm: 2003

¹⁹ Nûdem, Stockholm: 2003

²⁰ Nûdem, Stockholm: 2003

²¹ Tewr pey de ferhengok esto.

- Çiçek, Alî Aydin. 2020. *Xof*. çp. 1. İstanbul: Vate.
- Çiftçi, Tekin. 2016. *Zeviya Ramûsanê*. çp. 1. İstanbul: Nûbihar.²²
- Çira, Sadedîn. 2013. *Ne Bi Tenê Mar Axê Dixwin*. çp. 1. İstanbul: Belkî.
- Çiya, Şevger. 2013. *Mextel*. çp. 1. Amed: Ronahî.
- Demîrdağ, Feyzî. 2008. *Jîyana Bextîyar*. çp. 1. Stembol: Pêrî.
- Demîrel, Lorîn. 2014. *Vîndîbîyaye*. çp. 1. İstanbul: Vate.
- Dengizî, Feratê. 2013. *Bi Heft Dangan Gazî Dikim*. çp. 1. İstanbul: Lîs.²³
- Dengizî, Feratê. 2014. *Zarê Dilê*. çp. 1. İstanbul: J&J.
- Dêrsim, Hesên Dîlawer. 2014. *Estarêyê Asmên Ma*. çp. 1. İstanbul: Aram.
- Deştan, Fehîma. 2015. *Ber bi Zozanan ve*. çp. 1. İstanbul: Aram.
- Deviren, Mehmet. 2010. *Çîrokên Azad*. çp. 1. İstanbul: Aram.²⁴
- Dewran, Omer. 2010. *Û Çiya Jî Dinalin*. çp. 1. İstanbul: Lîs.
- Dicle, Mehmet. 2010. *Nara*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Dicle, Mehmet. 2013. *Asûs*. çp. 2.²⁵ Stembol: Avesta.
- Dildar, Murat. 2020. *Stêrka Piçûk-Heşt Çîrok Bo Gencan*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Dildar, Receb. 2008. *Şikefta Xwekuştinê*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Dildar, Receb. 2012. *Li Dû Xezalekê*. çp. 1. İstanbul: Ava.
- Dildar, Receb. 2015. *Kitana Spî*. çp. 1. İstanbul: Nûbihar.
- Dildar, Receb. 2019. *Dojeh*. çp. 1. İstanbul: Dora.
- Dilgeş, Felat. 2014. *Dilşa*. çp. 2.²⁶ İstanbul: Nûbihar.
- Dilgeş, Felat. 2019. *Dozger*. çp. 1. İstanbul: Nûbihar.
- Dilken, Welat. 2019. *Orijînal*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Dilxwîn Seydayê. 2018. *Perîya Gelî*. çp. 1. Ankara: J&J.
- Dindar, Ismail. 2009. *Kewên Birçî*. çp. 1. Avesta.
- Dindar, Ismail. 2012. *Marî*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Dîndar, Îsmâîl. 2016a. *Hêviyên Qeto Qeto*. çp. 1. Stembol: Evrensel.
- Dîndar, Îsmâîl. 2016b. *Seyfo*. çp. 1. Stembol: Evrensel.²⁷
- Doğan, Lorîn S. 2007. *Kirasê Teng*. çp. 1. Stembol: Avesta.²⁸
- Doğan, Lorîn S. 2012. *Destên Vala*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Doğan, Lorîn S. 2020. *Sindoqa Girtî*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Duhokî, Xelîl. 2011. *Antolojiya Çîrokên Kurmancên Başûr*. çp. 2.²⁹ Stembol: Avesta.
- Duhokî, Xelîl. 2014. *Dê Roj Hilê*. çp. 1. Ankara: Lîs.
- Eker, Cengîz. 2014. *Kînor*. çp. 1. İstanbul: Ar.
- Eker, Cengîz. 2016. *Meytê Li Ser Rê*. çp. 1. Ankara: J&J.
- Ekîncî, Hayrettîn. 2014a. *Evîna Qesrê*. çp. 1. İstanbul: J&J.
- Ekîncî, Hayrettîn. 2014b. *Strana Mêrxasan*. çp. 1. İstanbul: J&J.
- Elçek Ebdirrehman. 2017. *Neban*. çp. 1. Diyarbakır: Lîs.

²² Tewr pey de ferhengok esto.

²³ Tewr pey de ferhengok esto.

²⁴ Kurmanckî û tirkîya hîkayan pîya yê.

²⁵ Tevn: 2005

²⁶ Elma: 2003

²⁷ Eynî hîkayeyî bi kurmanckî, tirkî, îngilîzkî, suryankî zî nusfîyayê.

²⁸ Tewr pey de ferhengok esto.

²⁹ Stockholm: 1995

- Eroglu, İnan. 2019. *Têbîniyêk*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Eroglu, Yaşar. 2013. *Hêvî*. çp. 1. Van: Sîtav.
- Ersoz, Umer Farûq. 2013. *Berenge*. çp. 1. Dîyarbekir: Roşna.
- Esen, Abdullah. 2012. *Kuçaya Hunerî*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Eser, Emin. 2014. *Çavên Bavê Min*. çp. 1. istanbul: Nûbihar.
- Espar, J. Îhsan. 2004. *Beyi Se Bena?* çp. 2.³⁰ İstanbul: Vate.
- Fayeq, Dana. 2015. *Çîroka Reşpoşan*. çp. 1. istanbul: Peywend.³¹
- Fîlik, Şêxo. 2015. *Bêbavî*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Fîlik, Şêxo. 2020. *Ew ne ez bûm*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Geverî, Ayhan. 2012. *Antolojiya Çîrokên Nûbiharê*. çp. 2.³² Stembol: Nûbihar.
- Gezik Aziz. 2017. *Çîrûskê ji Berxwedana Kobanê*. çp. 1. Enqere: Aryen.
- Gunduz Deniz. 2004. *Hîkayeyê Koyê Bîngolî*. çp. 1. İstanbul: Vate.
- Hacanî, İsmâil. 2012. *Mestiya Serkeftinê*. çp. 1. Amed: Ronahî.
- Haco, Kamîran. 2001. *Kelevajî*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Hesen, Şêrzad. 2011. *M*. çp. 1. Stembol: Avesta.³³
- Hezex, Nûdem. 2019. *Xizêmok-Lênivîska Nivîsbêjekî Bêziman*. çp. 1. Ankara: Sîtav.
- Hîkmet, Bedran. 2008. *Celîle*. çp. 1. İstanbul: Lîs.
- Ildiz Hesen. 2015. *Tirspîban*. çp. 1. Amed: Belkî.
- Janbar, Mîran. 2017. *Ardûda*. çp. 1. Diyarbakır: Lîs.
- Janbar, Mîran. 2019. *Kaptanê Mirinê*. çp. 1. Ankara: Lîs.
- Jîr, Sîdar. 2004. *Ariya Giyanên Stewr*. çp. 1. İstanbul: Bajar.
- Jîr, Sîdar. 2011. *Dozdeh Çirk*. çp. 1. Ankara: Lîs.
- Jîr, Sîdar. 2018. *Handa*. çp. 1. Ankara: Lîs.
- Jiyan, A. Çeko. 2010. *Varjabed*. çp. 1. Amed: Lîs.
- Jiyan, A. Çeko. 2014. *Berbang jî Şahd e*. çp. 1. İstanbul: J&J.
- Jiyan Rênas. 2019. *Bîna Petêxan*. çp. 1. Enqere: Belkî.
- K, M. Alî. 2002. *Mehkûm*. çp. 2.³⁴ Stembol: Avesta.
- Kalan, Alî Riza. 2014. *Lêlê Şodirî de Yew Rayîrwan*. çp. 1. İstanbul: Vate.
- Karadenîz, Mehmet Velî. 2019. *Qesas*. çp. 1. Stembol: Name.
- Karahan, Enwer. 2003. *Duaya Êvarê*. çp. 1. İstanbul: Mîr.
- Karahan, Enwer. 2019. *Şapat*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Karakaş, Huseyin. 2006. *Omîd Esto*. çp. 1. İstanbul: Vate.
- Karakaş, Huseyin. 2014. *Zere ra*. çp. 1. İstanbul: Roşna.
- Karakaş, Huseyin. 2016. *Rêça Binbareke*. çp. 1. Dîyarbekir: Roşna.
- Karakaş, Huseyin. 2019. *Hîrê Nameyî*. çp. 1. Dîyarbekir: Roşna.
- Karakoç, Dağistan. 2016. *Qêrînek Ji Axa Zelûl*. çp. 1. İstanbul: Nûbihar.
- Karaslan, Ridvan. 2004. *Pîrêbok*. çp. 1. İstanbul: Bajar.
- Kizilcî, Hesen. 2014. *Kenê Parsek*. çp. 2.³⁵ Stembol: Avesta.

³⁰ Vate: 2004

³¹ Sorankî ra: İhsan Yalin

³² Nûbihar, Stembol: 2007

³³ Sorankî ra: Besam Mîstafa

³⁴ Stockholm (WW): 1994

³⁵ Avesta: 2001, Tewr pey de ferhengok esto, Hêmin Mukriyanî vateyo verên nuştö.

- Kulek, Ciwanmerd. 2015. *Çar Yek*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Kulek, Ciwanmerd. 2017. *Çar Neçar*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Kulek, Ciwanmerd. 2019. *Çar Mix*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Kurdziman, Rehmî. 2018. *Guleyşa*. çp. 1. İstanbul: Dora.
- Kurij, Seyîdxan. 2013. *Grev*. çp. 1. Dîyarbekir: Roşna.
- Lezgîn, Roşan. 2006. *Halîn*. çp. 1. İstanbul: Komal.
- Lezgîn, Roşan. 2007. *Ez Gule ra Hes Kena*. çp. 1. İstanbul: Vate.
- Lezgîn Roşan. 2012. *Binê Dara Valêre de*. çp. 3. ³⁶ Dîyarbekir: Roşna.
- Lezgîn, Roşan. 2015. *Tarîyîya Adirî de*. çp. 2. ³⁷ Dîyarbekir: Roşna.
- Lezgîn, Roşan. 2018. *Ap Hus*. çp. 1. Dîyarbekir: Roşna.
- Lezgîn, Roşan. 2019. *Kevoke*. çp. 1. Diyarbekir: Roşna.
- Lezgîn, Roşan. 2020. *Serketina Kevan*. çp. 1. Diyarbekir: Roşna. ³⁸
- Mazî, Çiya. 2003. *Mistek Jiyân*. çp. 1. İstanbul: Sî.
- Mazî, Çiya. 2009. *Mijarên Mîqro*. çp. 1. İstanbul: Do.
- Mazî, Çiya. 2011. *Bahol*. Evrensel, 1. İstanbul.
- Mazî, Çiya. 2013. *Peyarêk-Şewirgeha Tenêtîyê*. çp. 1. İstanbul: Berbang.
- Mazî, M. Çiya. 2019. *Tebatî*. çp. 1. İstanbul: Berbang.
- Med, Mem. 2019. *Kenê Miriyan Gunehê Guran*. çp. 1. İstanbul: Nûbihar. ³⁹
- Metê, Hesenê. 2000. *Epîlog*. çp. 2. ⁴⁰ Stembol: Avesta.
- Metê, Hesenê. 2001. *Smîroff*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Metê, Hesenê. 2013. *Epîlog/Smîrnoff*. çp. 2. ⁴¹ Stembol: Peywend.
- Metê, Hesenê. 2014a. *Îşev û Çîroka Dawîn*. çp. 1. Stembol: Peywend.
- Metê, Hesenê. 2014b. *Pêsîrên Dayê*. çp. 2. ⁴² Stembol: Peywend.
- Metê, Hesenê. 2020. *Kitêba Salê*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Mihemed, Ferhadê. 2019. *Hesabgêr*. çp. 1. Ankara: Lîs.
- Mîrzeman, Bajar. 2009. *Evîntirş*. çp. 1. Stembol: Belkî.
- Nadirî, Wezîrê. 2016. *Nûbar-Yekemîn Hikayeyên Kurmancî yên Modern*. çp. 2. ⁴³ İstanbul: Nûbihar.
- Nas, Rêzan. 2014. *Çima?* çp. 1. İstanbul: J&J.
- Nazê, Bavê. 2007. *Govenda Li Ber Mirinê*. çp. 1. Stembol: Lîs.
- Nazê, Bavê. 2013. *Hêsir û Baran*. çp. 1. Ankara: Lîs.
- Nazê, Bavê. 2017. *Xweşîya Bi Eş*. çp. 1. Diyarbakır: Lîs.
- Nehsan, Hecî. 2014. *Nofa*. çp. 1. İstanbul: Ar.
- Nehsan, Hecî. 2016. *Maha*. çp. 1. Ankara: J&J.
- Nemir, Kawa. 2011. *Çavdêriyên Barbarekî*. çp. 1. Ankara: Lîs.
- Nêşite, Mehmûd. 2012. *Çakêto Sipî*. çp. 1. İstanbul: Vate.
- Nisêbînî, Mehsûm. 2012. *Sêva Bi Tîr*. çp. 1. Ankara: Lîs. ⁴⁴

³⁶ Apec, Stockholm: 2002, Vate, İstanbul: 2003

³⁷ Roşna: 2012

³⁸ Kirdkî ra açarnayox: Roşan Lezgîn

³⁹ Tewr pey de ferhengok esto.

⁴⁰ Nûdem, Stockholm: 1998

⁴¹ Nûdem, Stockholm: Smîrnoff-1991, Avesta: Epîlog-2000

⁴² Apec, Stockholm: 2013

⁴³ Rewan: 1935

- Oğuz, Cemîl. 2005. *Qurtek Evîn*. çp. 1. İstanbul: Pêrî.
- Oral, M. Mahsûm. 2015. *Qûtê Salê*. çp. 1. Ankara: Ava.
- Osê, Rezoyê. 2011. *Civîna Pêlavan*. çp. 1. Ankara: Lîs.
- Osman, Îbrahîm. 2014. *Sîya Şevê*. çp. 1. Diyarbakır: Lîs.
- Osman, Menaf. 2011. *Şînok*. çp. 1. Ankara: Lîs.
- Ozbey, Kîbar Krîstîn. 2014. *Sorxêlî*. çp. 1. İstanbul: J&J.
- Ozçelîk, Mahmut. 2013. *Beytika Gewrik*. çp. 1. Ankara: Ava.
- Özkan, Rojbîn. 2012. *Zarokên Heskîfê*. çp. 1. İstanbul: Nûbihar.⁴⁵
- Özmen, Şener. 2012. *Keleh*. çp. 1. Ankara: Lîs.
- Özmen, Şener. 2020. *Cemîlê Nîgarkêş û Heft Qambihostên Dewletê*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Polat, Edîp. 2005. *Şorbe û Fedî - Xela û Xeyîdî*. çp. 1. Stembol: Perî.
- Raman, Omer. 2015. *Atlasa Nîgaşan*. çp. 1. Diyarbakır: Lîs.
- Resayî, Seher. 2013. *Kesî bi Qasî Min ji Te Hez Nekir*. çp. 1. Stembol: Avesta.⁴⁶
- Reşîd, Tosinê. 2005. *Min Bêriya Şevên Spî Kiriye*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Reşîd, Tosinê. 2018. *Çiya*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Roj, Cîhan. 2006. *Meyman*. çp. 1. Stembol: Lîs.
- Roj, Cîhan. 2008. *Deriyê Çîrokê*. çp. 1. İstanbul: Do.
- Ronahî, Bawer. 2012. *Şaneşîn*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Ronahî, Mihemed. 2017. *Kûçikistan*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Ronak, Mizgîn. 2018. *Gorçiya Ne Em*. çp. 1. Ankara: Sîtav.
- Ronîzêr Brahîm. 2014. *Korerê*. çp. 1. Diyarbakır: Lîs.
- Roşan, Serdar. 2005. *Dara Goze*. çp. 1. İstanbul: Doz.⁴⁷
- Rûken, Bawer. 2011. *Dojeha Veşartî*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Saîb, Cemîl. 2015. *Di Xew de*. çp. 2.⁴⁸ Stembol: Avesta.⁴⁹
- Samanci, Suzan. 2015. *Ew Jin û Mêrê bi Maskê*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Savci, Fatma. 2012. *Ristika Morîkan*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Sebrî, Osman. 2013. *Terşê Şevê*. çp. 1. Ankara: Ava.⁵⁰
- Sebrî, Osman. 2016. *Li Goristaneke Amadê*. çp. 2.⁵¹ Diyarbakır: Lîs.
- Semed, Sîma. 2015. *Xezal*. çp. 2.⁵² Stembol: Avesta.⁵³
- Serbixwe, Şiyan. 2017. *Xewn û Nîgaş*. çp. 1. Diyarbakır: Lîs.
- Serdar, Emerîkê. 2014. *Dengê Dil*. çp. 2.⁵⁴ Diyarbakır: Lîs.
- Serdar, Emerîkê. 2015a. *Destê Dê*. çp. 2.⁵⁵ Diyarbakır: Lîs.
- Serdar, Emerîkê. 2015b. *Êdî Dereng Bû*. çp. 2.⁵⁶ Diyarbakır: Lîs.

⁴⁴ Sanîkî newe ra nusîyayeyî.

⁴⁵ Tewr pey de ferhengok esto.

⁴⁶ Sorankî û fariskî ra açarnayox: Osman Mehmed

⁴⁷ Kitab hîrê qisman ra yewo pê. Qismo yewin û dîyin kurmanckî, hîrêyin zî kirmanckîya qismê yewinî yo.

⁴⁸ Avesta: 2009

⁴⁹ Sorankî ra: Ziya Avcî

⁵⁰ Amadekar: Ronî War. Nîmeyê kitabî de şîrê Osman Sebrî estê.

⁵¹ Lîs: 2007

⁵² Stockholm: 1996

⁵³ Alfabeşî kirîlî ra: Şefîk Kaya

⁵⁴ ? : 1985

⁵⁵ ? : 1974

⁵⁶ ? : 1979

- Serdar, Emerîkê. 2018. *Hisreta Emir*. çp. 2.⁵⁷ Ankara: Lîs.
- Seyda, Jana. 2011. *Palyaço*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Sîras. 2012. *Letîfe*. çp. 1. Ankara: Lîs.⁵⁸
- Soreklî, Şahînê Bekirê. 2004. *Pisîk jî Xewnan Dibînin*. çp. 1. İstanbul: Lîs.
- Sorgul, Rêşad. 2007. *Seydayê Min*. çp. 1. Stembol: Belkî.
- Sorgul Rêşad. 2013. *Pêjna Feqî*. çp. 1. Diyarbakır: Welat.
- Sorgul, Rêşad. 2015. *Gurxenêq*. çp. 2.⁵⁹ İstanbul: Aram.
- Soylu, Cesîm. 2018. *Bîranînên Ji Agir*. çp. 1. Ankara: Sîtav.
- Soylu, Harbî. 2011. *Koçera Kej*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Stêra, Kadîr. 2018. *Hespê Şeytên*. çp. 1. Enqere: Aryen.
- Şakir, Cano. 2014. *Rêwîtiya Ber Bi Avê*. çp. 1. İstanbul: Ar.⁶⁰
- Şarman, Mihemed. 2014. *Bermayiyên Demê*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Şarman, Mihemed. 2016. *Pirça Winda*. çp. 2.⁶¹ Stembol: Avesta.⁶²
- Şaybak, Erol. 2015. *Xewndank*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Şîrîn Enîse. 2014. *Xwezî Min Carekê Ew Bidîta*. çp. 1. İstanbul: J&J.
- Taninha, Tahir. 2016. *Lata Lêron*. çp. 1. Diyarbakır: Lîs.
- Taş, Ahmet. 2016. *Kevirê Namûsê*. çp. 1. İstanbul: Ar.
- Tek, Burhan. 2016. *Nav*. çp. 1. Amed: Belkî.
- Tek, Burhan. 2018. *Dûpişk*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Tekîn, Erkan. 2013. *Sewdaya Belekine*. çp. 1. Dîyarbekir: Roşna.
- Temel, Mihemed Seîd. 2017. *Tentên Bilind*. çp. 2.⁶³ İstanbul: Nûbihar.⁶⁴
- Temo, Mişel. 2013. *Gopalê Sor*. çp. 2.⁶⁵ Stembol: Avesta.
- Tırpan, Weysel. 2016. *Lîlav*. çp. 1. Stembol: Avesta.
- Tilermenî, Yaqob. 2003. *Bermeqlûb*. çp. 1. İstanbul: Mîr.
- Tilermenî, Yaqob. 2004. *Ferhenga Sirgûnê*. çp. 1. Diyarbakır: Lîs.
- Tilermenî, Yaqob. 2011. *Kermêşa Gerok*. çp. 1. İstanbul: Zîbeq.
- Tilermenî Yaqob. 2011. *Metamorfoz*. çp. 1. İzmir: Na.
- Tilermenî, Yaqob. 2018. *Pizdank*. çp. 1. Ankara: Lîs.
- Topaç, Bedrîye. 2012. *Bero Sûr*. çp. 1. Dîyarbekir: Roşna.
- Topuz, Alî Duran. 2018. *Rû û Kûr*. çp. 1. Stembol: Avesta.⁶⁶
- War, Ronî. 2008. *Gurzek Çîrok*. çp. 1. İstanbul: Bîr.
- War, Ronî. 2010. *Kuçeçîrok*. çp. 1. istanbul: Ava.
- War, Ronî. 2013. *Deftera Wenda*. çp. 1. istanbul: Ava.
- Yanliç, Hasîp. 2013. *Çîrokên Şoresger*. çp. 1. istanbul: J&J.
- Yıldırım, Cîhan. 2012. *Fîtnêvîzyon*. çp. 1. Stembol: Pêrî.

⁵⁷ ? : 2008

⁵⁸ Destpêkê kitabî de Kawa Nemirî û Şivanê Dêrikî kitabî ser o nuşto.

⁵⁹ Aram: 2015

⁶⁰ Beşo yewin anonîm, beşo diyin telîf û beşo hîreyin vegotin o.

⁶¹ Avesta: 2010

⁶² Peynîya kitabî de Fexriye Adsaye "Pirça Winda" ser o nuşteyêk nuşto.

⁶³ Nûbihar: 2014

⁶⁴ Tewr pey de ferhengok esto.

⁶⁵ Şam: 2003

⁶⁶ Tewr pey de ferhengok esto.

- Yılmaz, Enwer. 2018. *Bena Hol*. çp. 1. İstanbul: Nas.
- Yılmaz, Enwer. 2014. *Ti Dejêko Bêwayîr î*. çp. 1. İstanbul: Tevn.
- Yurtdaş, Sedat. 2002. *Xelat*. çp. 1. İstanbul: Sî.
- Yurtdaş, Sedat. 2012. *Kefaret*. çp. 1. Ankara: Lîs.
- Yûsiv, Helîm. 2011. *Ausländer Beg*. çp. 1. Ankara: Lîs.
- Yûsiv, Helîm. 2013a. *Jinên Qatên Bilind*. çp. 2.⁶⁷ Stembol: Peywend.
- Yûsiv, Helîm. 2013b. *Mêrê Avis*. çp. 2.⁶⁸ Peywend.
- Yûsiv, Helîm. 2013c. *Mirî Ranazîn*. çp. 2.⁶⁹ Stembol: Peywend.
- Yûsiv, Helîm. 2016. *Memê Bê Zîn*. çp. 2.⁷⁰ Stembol: Peywend.
- Zaza, Nûredîn. 2007. *Gulê*. çp. 1. Stembol: Lîs.⁷¹
- Zaza, Nûredîn. 2011. *Kurdên Nejbîrkinê-Hemû Berhemên Edebî*. çp. 1. Stembol: Avesta.⁷²
- Zaza, Nuredîn. 2013. *Keskesor*. çp. 1. Ankara: Ava.⁷³
- Zelal, Behlûl. 2007. *Hemû Demsal Payîz in*. çp. 1. Amed: Belkî.
- Zengelan, Jêhatî. 2007. *Gorse*. çp. 1. İstanbul: Vate.
- Zeraq Dilawer. 2009. *Çilkên Pênûsê*. çp. 1. İstanbul: Lîs.
- Zeraq, Dilawer. 2016. *Bişirîna Şermînî*. çp. 2.⁷⁴ Diyarbakır: Lîs.
- Zeraq, Dilawer. 2017. *Kakil*. çp. 2.⁷⁵ Diyarbakır: Lîs.
- Zînistanî, Mem. 2015. *Bindarûk*. çp. 1. Diyarbakır: Lîs.
- Zînistanî, Mem. 2018. *Heşterxan*. çp. 1. Ankara: Lîs.

⁶⁷ Avesta: 1998

⁶⁸ Avesta: 1997

⁶⁹ Avesta: 1996

⁷⁰ Avesta: 2003

⁷¹ Verniyê kitabî de Sîdar Jîrî derheqê kitabî de nuşteyêk nušto.

⁷² Tena qismêk de hîkayeyî estê.

⁷³ Amadekar: Ronî War

⁷⁴ Aram: 2003

⁷⁵ Sî: 2002

4. PEYNÎYE

Hîkaye hem tedeyîya xo ra hem zî dergîya xo ra goreyê metnanê edebîyanê bînan hîna vêşêr tercîh bena. Labelê çî heyf ke sey her çiyê kurdkî gelek serran xo rê firsend nêdîyo ke zîlo ke serra 1913î de dayo, bireso, bi şax û gîlanê xo tewir tewir vilan akero. Serra 1991î ra dima sînoranê sîyasîyanê Tirkîya de kurdkî ser ra herçend qedexe hewaniyayo zî ma bitaybetî hîkaye de vînenê ke ancax nêzdîyê des serre dima hîkayeya kurdkî ameya xo ser.

Seba ke kurdkî rewşa sîyasî ya kurdan reyde girêdîyeya ma vînenê ke serranê ke prosesê çareserîya persa kurdan de hîkayeya kurdkî zî xo rê ware dîyo û goreyê serranê verênan hûmara kitabana bîya vêşî. Na rewşa başe ra dima seba ke rewşa sîyasî ya kurdan reyna sînoranê Tirkîya mîyan de xirab bena, kitabê hîkayeyan zî vera vera kêmbîyena. Çîyo ke ma hûmara kitabana ke goreyê serran ma rêz kerdbî, vînenê prosesê çareserî ra dima goreyê prosesî ra ver kitabê hîkayeyê kurdkî êdî sey destpêkê serranê 2000î nîyê, hîna vêşî yê. No zî yeno a mana ke êdî hîkaye sey bêjêkî edebî kurdkî de cayê xo zixm kerdo.

Wexto ke merdim ewnîyeno cînsîyetê nuştoxan sey bêjanê bînan ê edebîyatê kurdkî reyna giranîya mêrdekan esta. Hûmara cinîyan goreyê camêrdan hîna kêmbîyena. Na rewşe zî sosyolojîya kurdan ra çime gêna ke cinî hewna sey zaf beşanê cuya rojane qasê mêrdekan wextê xo nêşenê bidê edebîyat. 319 hebî kitabana kurdkî ra tena 22 hebî hetê cinîyan ra nusîyayê no zî % 6,9ê heme kitabana keno.

Netîceyêko bîno ke nê hûmaran ra vejîyeno ma ver zaf kesî nê serran mîyan de tena yew rey kitab weşanayo. No zî beno ke seba zaf kesan hîkaye sey cerinayîşê hêzê xo yê edebî yan merdiwan vîniyayo ke zaf hîkayenuştoxî dima verê xo danê roman yan zî bêjanê bînan. Nê serran de tena yew kitab çapa hîrêyina xo dîya û 37 hebî çapa xo ya diyine dîyê no zî %11,6 heme kitabana (319) keno.

Eke ma bêrê lehçeyan ser 319 hebî kitabana ra 272 hebî kurmanckî, 46 hebî kirmanckî (zazakî) û panc hebî zî kurmanckî-kirmanckî pîya eynî kitab de yê. Kitabê ke her di lehçeyan de yê nînan ra çar hebê xo antolojî yê. Yê ke her di lehçeyan ra hîkaye hewênênê %1,5 yê ke kirmanckî yê %14,4 û yê ke kurmanckî yê %85,5ê heme kitabana ê. Na rewşe ra zî ma vînenê ke tesîrê serranê qedexeyan kurmanckî ra hîna zaf giranîya xo nayo kirmanckî ser. Meseleyêka bîne zî 12 kitabana pey de ferhengokî estbî. No zî wina aseno ke tersê nuştoxan ver bîyo çunke ya nuştoxî ziwanêko meheli şuxulnayo yan zî wendoxanê xo ra tam bawer nêbîyê ke heme çekuyanê hîkayeyanê xo fehm bikerê.

Namekerdîşê nê bêjî de zî çî heyf ke konsensusek çin o. Kurmanckî de 7 hebî nameyî seba nê bêjî şuxulîyayê la beno ke tewr problemo pîl nameyê di bêjanê cîyayan bi *çîrok* name beno, coka yo. Kurmanckî de hem seba sanikan hem zî seba hîkayeya moderne eynî çeku şuxulîyena. Kirmanckî de zî herçend hûmarêka pîle bi çekuya *hîkaye* name bibo zî çend kitabî bi çekuya *estanik* name bîyê. Ganî heme nuştoxî yan weşanxaneyî na mesela ser o mabênê xo de qerarêk bidê. Nameyê bajaran ke tede kitabî çap bîyê de zî, konsensusêk çin bî. Eke ma bipêroyî neql bikerê: Amed, Dîyarbekir, Diyarbakır; Enqere, Ankara; Îstanbul, İstanbul, Stembol, Stanbol; Îzmîr, İzmir.

Na xebata ma de di hûmarê kitabana vejîyayî. Sebebê ney kitabê ke çimeyan de ravêrenê heme pîyasa de peyda nêbîyêne. Kitabê ke ma peyda kerdî pîya 274 hebî yê la eke kitabê ke ma peyda nêkerdî zî îlawe bibê na hûmare bena 319 hebî. Mîyanê çimeyanê ke ma seba na

xebata xo şuxulnayî ge-ge kitabê ke kitabê hikayeyan nêbî zî sey hikaye nîşan dîyaybî. Çend destê ma ra ame ma nê kitabî îlaweyê listeyanê xo nêkerdî û înan ra zafanê ci ra zî cor ra behs kerdî. Kitabê ke kewtî destê ma çi heyf seba ke kîtabxaneyê kitabânê kurdkî yo biserûber çin bî, hîna zaf bi hetkarîya kitabroşanê kitabânê kurdkî kewtî destê ma. Na babete de keyepelê pirtukakurdi.com û depoyê înan seba na xebate fonksiyonê kitabxaneyî dî. Reyna tayê kitabê zî kitabroşê *Îlkîzî* ra ma peyda kerdî. Heme xebatî bê kemasî nêbenê labelê amadekerdoxî ganî çend destê înan ra yeno karê xo bêkemasî bikerê. Ma zî çend destê ma ra ame wina têwgêrayî. Bi hêvîya xebatanê hîna başan.

ÇIMEYÎ

Akman, İlyas. 2018. *Modern Zaza hikâyeciliği 1*. Ankara: Gece Kitaplığı.

Aldatmaz, Nadire GÜNTAŞ. 2020. “Kırmanccada (Zazacada) Modern Öykü”. *The Journal of Mesopotamian Studies* 5(Özel): 136-53. doi: 10.35859/jms.2020.760274.

Aydoğdu, Yusuf. 2019. “Modern Zaza Öykücülüğünün Tarihsel Serüveni”. Ss. 109-33 içinde *Sözden Yazıya Zazaca*, editör N. Beltekin ve A. Kırkan. Stembol: Peywend Yayınları.

Bates, H. E. 2005. *Yazınsal bir tür olarak kısa öykü*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.

Can, Mutlu. 2018. *Bibliyografyaya Kirmanckî (Zazakî) 1963 - 2017*. İstanbul: Vate Yayınevi.

Çem Munzur. 2005. *Antolojiye Hikayanê Kirmanckî (Zazakî)*. çp. 1. Stockholm: Stockholm Kürt Kültür Vakfı.

Delîkaya, Ömer. 2014. “Çîrokeke Nîvcomayî: Şewêş”. *Wêje û Rexne* (1): 24-27.

Elmas, Nazım. 2017. *Hikâyenin öyküsü*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Lezgîn Roşan. 2012. *Binê Dara Valêre de*. çp. 3. Dîyarbekir: Roşna.

Özdemir, Emin. 1983. *Yazı ve Yazınsal Türler*. İstanbul: Varlık Yayınları.

Özer, Sevinç Sayan. 2018. *Çağdaş Kısa Öykü Sanatı ve Politikaları*. 1. bs. Ankara: İmge Yayınevi.

Poe, Edgar Allan, Guy de Maupassant, Anton Pavlovich Chekhov, Sherwood Anderson, Katherine Mansfield, Willa Cather, William Faulkner, Frank O'Connor, Flannery O'Connor, Vladimir Vladimirovich Nabokov, Margaret Atwood, Edith Wharton, Eudora Welty, Norman Friedman, Gustav Janouch, J. Chesley Taylor, Anne Mills King, Sandra Kurtinitis, ve Nahid Sırrı Örik. 2009. *Hikaye sanatı üstüne yazılar*. editör B. Aksoy. İstanbul: Pan Yayıncılık.

Ronî, Mîrza. 2019. *Xebatên Rewşenbîriya Kurdî li Bakur 1900-200*. İstanbul: Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê.

Roşan, Serdar. 2005. *Dara Goze*. çp. 1. İstanbul: Doz.

Scalbert Yücel, Clémence. 2018. *Kürt Edebiyatının Anatomisi*. 1. bs. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Shakely, Ferhad. 1998. *Modern Kürt Öykü Sanatı*. 1. bs. İstanbul: Avesta.

Varol, Murat. 2015. “Zazaca Yazılan Eserlere Dair Bir Bibliyografya (1899-2014)”. *Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü Dergisi* 1(1): 39-54.

Yıldız, Pınar. 2020. “Kırmancca (Zazaca) Hikâyeciliği”. Ss. 207-45 içinde *Yazınsal Varoluştan Akademik Literatüre Kırmancca (Zazaca)-Malmîsanij'a Armağan*, editör S. Vali. İstanbul: Vate Yayınevi.

Diyarname. 2006. Berhemên ku di sala 2005'an de derketin. <https://diyarname.com/news.php?Idx=301> (Tarîxê ci ra girewtîşî: 21.03.2021)

Oguz, Cemil. 2007. Çîroka pirtûkên 2006'an ên bi kurdî. <https://diyarname.com/news.php?Idx=302> (Tarîxê ci ra girewtîşî: 21.03.2021)

Oguz, Cemil. 2007. Rêbiwar, Dawud. 2008. Lîsteya 2007'an a pirtûkên kurdî. <https://diyarname.com/news.php?Idx=178> (Tarîxê ci ra girewtîşî: 21.03.2021)

Oguz, Cemil. 2009. 2008, lîsteya pirtûkên kurdî. <https://diyarname.com/news.php?Idx=1675> (Tarîxê ci ra girewtîşî: 21.03.2021)

Oguz, Cemil. 2010. 2009: Pirtûkên kurdî ên ku îsal derketine. <https://diyarname.com/news.php?Idx=3015> (Tarîxê ci ra girewtîşî: 21.03.2021)

Oguz, Cemil. 2011. 2010: Pirtûkên kurdî ên ku îsal derketine. <https://diyarname.com/news.php?Idx=4197> (Tarîxê ci ra girewtîşî: 21.03.2021)

Oguz, Cemil. 2012. 2011: Pirtûkên bi kurdî rekor şikand (vaye lîste). <https://diyarname.com/news.php?Idx=5500> (Tarîxê ci ra girewtîşî: 21.03.2021)

Oguz, Cemil. 2014. 2013: Bi ser 200'î re pirtûkên bi kurdî derketin. <https://diyarname.com/news.php?Idx=7971> (Tarîxê ci ra girewtîşî: 21.03.2021)

Oguz, Cemil. 2015. 2014: Vaye lîsteya pirtûkên bi kurdî. <https://diyarname.com/news.php?Idx=12073> (Tarîxê ci ra girewtîşî: 21.03.2021)

Oguz, Cemil. 2016. Vaye lîsteya pirtûkên bi kurdî yên 2015'an. <https://diyarname.com/news.php?Idx=19083> (Tarîxê ci ra girewtîşî: 21.03.2021)

Oguz, Cemil. 2017. 2016: Lîsteya pirtûkên bi kurdî derketine. <https://diyarname.com/news.php?Idx=25215> (Tarîxê ci ra girewtîşî: 21.03.2021)

Oguz, Cemil. 2018. 2017: Lîsteya pirtûkên bi kurdî yên îsal derketine. <https://diyarname.com/news.php?Idx=27467> (Tarîxê ci ra girewtîşî: 21.03.2021)

Oguz, Cemil. 2019. 2018: Hemû pirtûkên bi kurdî yên ku îsal derketine. <https://diyarname.com/news.php?Idx=33986> (Tarîxê ci ra girewtîşî: 21.03.2021)

Oguz, Cemil. 2020. 2019: Fermo hemû pirtûkên kurdî yên 2019'an de derketine. <https://diyarname.com/news.php?Idx=39384> (Tarîxê ci ra girewtîşî: 21.03.2021)

Oguz, Cemil. 2021. 2020: Fermo lîsteya hemû pirtûkên bi kurdî. <https://diyarname.com/news.php?Idx=50889> (Tarîxê ci ra girewtîşî: 21.03.2021)